

www.salampnu.com

سایت مرجع دانشجوی پیام نور

- ✓ نمونه سوالات پیام نور : بیش از ۱۱۰ هزار نمونه سوال همراه با پاسخنامه
- تستی و تشریحی
- ✓ کتاب ، جزوه و خلاصه دروس
- ✓ برنامه امتحانات
- ✓ منابع و لیست دروس هر ترم
- ✓ دانلود کاملاً رایگان بیش از ۱۴۰ هزار فایل مختص دانشجویان پیام نور

www.salampnu.com

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه پیام نور

دانشکده علوم انسانی

گروه زبان و ادبیات فارسی

ادبیات معاصر 1 نظم

مؤلف: دکتر اسماعیل حاکمی

تهیه کننده اسلاید: دکتر فاطمه کوپا

تعداد واحد: 2

از سری انتشارات آزمایشی متون درسی

اهداف کلی درس

هدف کلی از درس ادبیات معاصر (نظم) آشنایی دانشجو با انقلاب مشروطیت و تاثیر آن در شعر و ادب فارسی و شاعران و گویندگان این عصر است.

اهداف رفتاری

انتظار می‌رود که دانشجو پس از مطالعه این درس بتواند به نحوی مستدل درباره تاثیر انقلاب مشروطه در شعر فارسی بحث کند و اطلاعاتی نسبتاً مبسوط درباره گویندگان این عصر و آثار آنها ارائه دهد.

نخستین قدم های ایجاد تحول 1

-اقدامات اولیه عباس میرزا و قائم مقام در ترویج فنون و صنایع جدید.

-اصلاحات امیر کبیر و تاسیس دارالفنون.

-اعزام محصل به خارج از کشور.

نخستین قدم های ایجاد تحول 2

-تاسیس چاپخانه و توسعه صنعت چاپ.

-نشر روزنامه و آشنایی با افکار اروپائیان.

-اقدام روشنفکران در داخل و خارج ایران جهت روشن ساختن افکار و ذهنیت مردم.

روشنفکران و نویسندگان (بیدارگران فکر و ذهن مردم)

-عبدالرحیم طالبوف: از نویسندگان مطالب روزنامه ملانصرالدین
در قفقاز.

-علی اکبر دهخدا: ناشر روزنامه صور اسرافیل

روزنامه های صدر مشروطیت

-در روزنامه های صدر مشروطیت مضمون های سیاسی و اجتماعی بیشتر در قالب **مسمط** سروده می شد.

-بعدها **مسمط** با **ترجیع** در هم آمیخته شد.

-برخی از این روزنامه ها عبارتند از: **مساوات**، **نسیم شمال**
نسیم صبا و.....

برخی از اشعار صدر مشروطیت

از آنجا که نثر مطبوعاتی به تنهایی قادر به برآوردن نیازمندی های مبلغان آزادی نبود، قسمتی از وظایف مطبوعات بر عهده طنز نویسندگان و شعرا گذاشته شد بخش عمده ای از این اشعار شامل ترانه ها و تصنیف های عامیانه بود.

معنای لغوی و اصطلاحی طنز

طنز در لغت به معنای ظرافت و سخنی است که به **رمز و نیشخند** بیان می شود، اما در اصطلاح عبارت از روش ویژه نویسندگان یا شاعر در اغراق آمیز نشان دادن حقایق تلخ اجتماعی است.

مبنای طنز

مبنای طنز بر چند اصل عمده استوار است:

- شوخی و خنده (تلخ و جدی و خطرناک).
- بیان معایب و مفسد جامعه و بزرگ نمایی آن.
- تلاش در جهت رفع نواقص و معایب.
- بزرگ نمایی جهات منفی زندگی

يك نمونه طنز در روزگار نزديك به عصر ما

عارف نامه ایرج هجویه ای سراسر دشنام و ناسزا درباره
شاعر و ترانه سرای معروف عهد مشروطیت یعنی عارف
قزوینی است.

روزنامه ملانصرالدین 1

- موسس روزنامه: میرزا جلیل محمد قلی زاده.
- محل انتشار: تفلیس.
- سال انتشار: هزار و نهصد و شش میلاد.
- مطالب و موضوعات مورد نظر: معایب و مفاصد ملل شرق اسلامی.

روزنامه ملانصرالدین 2

-میرزا علی اکبر طاهرزاده(صابر): همکار دائمی این روزنامه بوده است.

-نسیم شمال: به این روزنامه توجه مخصوص داشته و حتی قسمتی هایی از مطالب و اشعار آن را ترجمه و در اشعار و نوشته های خود نقل کرده است.

معروفترین شاعران و نویسندگان طنز سرای عصر مشروطیت

شاعران: ادیب الممالک فراهانی، ایرج میرزا، نسیم شمال، علی
اکبر دهخدا، عشقی.

نویسندگان: علی اکبر دهخدا، طالبوف، میرزا ملکم خان.

ویژگی های عمده شعر دوره مشروطیت

-پویندگی و تنوع.

-وجود جلوه های گوناگون لفظ و معنی.

-نوآوری و تنوع در همه زمینه های فکری، زبانی، و اسلوبی.

-طلایه داران شعر: قائم مقام فراهانی، فتح الله خان شیبانی.

گروههای از آغاز فکر آزادی تا سال های مقارن 1300 هجری شمسی و پس از آن 1

مرکز شعر مشروطیت یا قلب سپاه: شعرشان تمام رنگ و بوی
شعر مشروطیت را دارا است: سید اشرف الدین حسینی (نسیم
شمال)، عارف قزوینی و عشقی.

گروه های شعری 2

-شعر شاعران مرکز شعر مشروطیت نبض این عصر است.

-زبان شعرشان به زبان کوچه و بازار نزدیک است

-این شعر متکی به سنت و در جستجوی سبک و اسلوب نیست.

گروه های شعری 3

ذو جنبتین (میمنه شعر مشروطیت): این گروه از يك طرف سنن
قدما را رعایت می کنند و از سوی دیگر شعرشان با رنگی از
تجدد، عطر و بوی زمانه را دارد: ایرج میرزا ، بهار ، دهخدا،
ادیب الممالک.

گروه های شعری 4

میسره شعر مشروطیت: این گروه هم به لحاظ بعضی جنبه های اجتماعی عمیق تر به مسائل می نگرند و هم به لحاظ آشنایی با مسائل فنی شعر دیدگاهی ژرف تر دارند: ابوالقاسم لاهوتی، نیما یوشیج و.....

گروه های شعری 5

حاشیه مشروطیت: گروهی که خصالت مشروطگی یا رنگ و بوی ادب مشروطیت در شعرشان بسیار کم است ویژگی های این گروه:

- قرار گرفتن این گروه در زمره صورت گرایان عصر مشروطیت:
- ادیب پیشاوری، ادیب نیشابوری.
- عدم پای بندی به سنت های قدما.

ویژگی های ادب مشروطه

- نوآوری و سنت شکنی در شکل و محتوا.

- توجه به وجوه مختلف مناسبات اجتماعی.

- پرداختن به وطن، ناسیونالیسم، ترقی، دانش پژوهی، مساوات اجتماعی.

ادوار مختلف شعر در يك قرن اخير 1

دوره اول: دوره سی ساله اول جنبش مشروطه، سرشاری قصاید
قطعات، مثنوی ها و رباعیات از مضامین اخلاقی و اجتماعی:
سه تابلو مریم (عشقی)، شمع مرده (دهخدا)، جغد جنگ (بهار)،
عقاب (دکتر خانلری) و

ادوار مختلف شعر.....2

دوره دوم: آغاز و شکل گیری دوره با سروده شدن افسانه نیما
و ادامه آن تاکنون.

-گسترش تصویرها و توصیف ها توسط نیما.

-نزدیکی شعر به طبیعت بیان و زندگی.

ویژگی های شعر دوره مشروطیت 1

- ایجاد تحول و نوآوری در شعر و توجه به اشعار حماسی و وطنی (تحت تاثیر ترجمه آثار شاعران و نویسندگان اروپایی و ایجاد رابطه با فرهنگ غرب).

- توجه ادیب الممالک به عنوان نخستین سراینده به اشعار اجتماعی.

ویژگی های شعر دوره مشروطیت 2

- رواج برخی از واژه های جدید و بیگانه در شعر از جمله:
پارلمان، تآتر، پرسنل، فاکولته، استامپ و.....

- تداول و رواج مسمط، ترانه، چهار پاره.

- سرایش **صلحیه بلد** به وسیله ادیب الممالک درباره مسائل
اجتماعی.

اديب الممالك فراهانى 1

-يکي از استادان دوره بيدارى و عهد مشروطيت و داراى تخلص
اميرى.

-ملقب به لقب اديب الممالك از سوى مظفرالدين شاه.

-توانايى شاعر در انواع شعر (به جز غزل) به ويژه در قصيده.

ادیب الممالک فراهانی 2

-پیر و استادان قدیم در شیوه سخنرانی و هم طراز قآنی و سروش.

-توجه شاعر به مسائلی همچون: وطن دوستی و وضع رقت بار دهقانان و تجدد گرایی.

-پرداختن به واژه های بیگانه از جمله: اونیورسیته، فاکولته، رادیکال و پرسنل.

نمونه ای از اشعار ادیب الممالک

افسوس که این مرزعه را آب گرفته دهقان مصیبت زده را خواب گرفته

خون دل ما رنگ می ناب گرفته وز سوزش تب پیکرمان تاب گرفته

رخسار هنر گونه مهتاب گرفته چشمان خرد پرده ز خوناب گرفته

برخی از واژگان مهم

سماوه: نام رودخانه و ناحیه.

چکاوک: نوعی مرغابی.

صقلیه: جزیره سیسیل.

غرناطه: شهری در جنوب اسپانیا.

شمط: سپید گیسو.

اشبیلیه: شهری در ناحیه اندلس.

عشقی

-فرزند ابوالقاسم کردستانی، متولد همدان.

-انتشار مقالات و اشعار در جراید آن زمان.

-اشعار معروف عشقی عبارتند از: نوروزنامه، رستاخیز، احتیاج و سه تابلو مریم.

نمونه ای از اشعار عشقی (عشق وطن)

خاکم به سر، ز غصه به سر خاک اگر کنم

خاک وطن که رفت چه خاکی به سر کنم

آوخ کلاه نیست وطن تا که از سرم

برداشتند فکر کلاهی دگر کنم

مرد آن بود که این کلهش بر سرست و من

نامردم ارکه بی کله آنی به سر کنم

ایرج میرزا 1

-فرزند غلامحسین میرزا نوه فتحعلی شاه قاجار.

-متولد تبریز و دانش آموخته در همان شهر.

-تصدی مشاغل مختلف دولتی در تهران و شهرستان ها.

-گذراندن سال های پایانی زندگی در **فقر و پریشانی**.

ایرج میرزا 2

- اشعار بر جای مانده، حدود چهار هزار بیت.

- معروف ترین اثر او: **عارف نامه به سبک جلایر** نامه قائم مقام **فراهانی** در بیان اوضاع و احوال ناگوار مردم و کشور.

- برخی از آثار او عبارتند از: **زهرة و منوچهر**، **قطعه مادر**، **هدیه عاشق**، **قلب مادر**.

نمونه ای از اشعار ایرج میرزا (انقلاب ادبی) 1

انقلاب ادبی محکم شد فارسی با عربی توام شد

در تجدید و تجدد و اشد ادبیات شلم شوربا شد

تا شد از شعر برون وزن و روی یافت کاخ ادبیات نوی

نمونه ای از اشعار ایرج میرزا 2

راستی دشمن علم و ادبند

این جوانان که تجدد طلبند

نه معانی نه بیان میخواهد

شاعری طبع روان میخواهد

نکته چین کلمات عربند

آن که پیش تو خدای ادبند

برخی از واژگان مهم

بوالعلا: شاعر و لغوی معروف عرب.

جوجه با: آش جوجه (سوپ).

ذوات لحم: جانداران (صاحبان گوشت).

روی: آخرین حرف اصلی قافیه.

دستور: پز شک، مشاور.

وزن: تناسب و نظم در اصوات.

عارف قزوینی

-تصنیف ساز، موسیقی دان، و شاعر انقلابی.

-خدمت بزرگ عارف به موسیقی ایرانی به واسطه صورت
شاعرانه دادن به **تصنیف**.

-غزل های معروف او: **پیام آزادی**، **زنده باد**، **مرغ اسیر**.

نمونه ای از اشعار عارف (غزل)

داد حسنت به تو تعلیم خودآرایی را
زیب اندام تو کرد این همه زیبایی را
قدرت عشق تو بگرفت به سرنیزه حسن
طرفه العین زمن قوه بینایی را
هم مگر فتنه چشم تو بخواباند باز
در تماشای تو آشوب تماشایی را

نمونه ای از اشعار عارف (خنده پس از گریه)

به سر کویت اگر رخت نبندم چه کنم؟
و ندر آن کوی اگر ره ندهندم چه کنم؟

غم هجران و پریشانی و بدبختی من
تو پسندیدی اگر من نپسندم چه کنم؟

سید اشرف (نسیم شمال) 1

-سراینده متجاوز از بیست هزار بیت شعر (تحت عنوان باغ بهشت).

-شهرت شاعر به عنوان محبوب ترین و معروفترین شاعر ملی عهد انقلاب.

-حمایت و طرفداری بی دریغ وی از زحمتکشان اجتماع و ابراز تنفر از طبقات ممتاز.

سید اشرف (نسیم شمال) 2

-برتری اشعار شاعر از حیث ترکیب عبارات و سبک بیان بر بسیاری از اشعار فکاهی و سیاسی آن زمان.

-سرشاری اشعار اصیل او از **طنز خفیف** و درعین حال **کوبنده**.

-استهزای وطن فروشان، خیانت کاران و دشمنان آزادی در اکثر اشعار.

نمونه ای اشعار سید اشرف 1

تا چند کشی نعره که قانون خداکو گوش شنوا کو؟

آن کس که دهد گوش به عرض فقرا کو گوش شنوا کو؟

انصاف و وفا و صفت و شرم و حیاکو گوش شنوا کو؟

نمونه ای از اشعار سید اشرف 2

این اطاق ما شده چون زمهریر باد می آید زهر سو چون سفیر

من ز سرما می زخم امشب نفیر می دوم از میسره بر میمنه

آخ عجب سرماست امشب ای ننه

فرخی یزدی

- میرزا محمد متخلص به **فرخی** متولد یزد و دانش آموخته در همان شهر.
- تحت تعقیب و آزار مستبدین به دلیل سرودن اشعار شورانگیز **وطنی**
- انتشار دهنده روزنامه **طوفان**.
- مدافع سر سخت آزادی و نویسنده مقالات آتشین.

نمونه ای از اشعار فرخی (نالاه ها)

به زندان قفس مرغ دلم چون شاد می گردد
مگر روزی که از این بند غم آزاد می گردد

دلم از این خرابی ها بود خوش زانکه می دانم
خرابی چون که از حد بگذرد آباد می گردد

پروین اعتصامی

-فرزند مترجم و نویسنده دانشمند یوسف اعتصامی (اعتصام الملك).

-نزدیکی زبان شاعر به زبان شاعرانی همچون: منوچهری، ناصر خسرو، سعدی، مولوی، حافظ.

-استفاده بسیار از حکایت، قصه و تمثیل.

نمونه ای از شعر پروین (نکته ای چند) 1

هر که با پاک دلان صبح و مسایی دارد
دلش از پرتو اسرار، صفایی دارد
زهد با نیت پاک است، نه با جامه پاک
ای بس آلوده، که پاکیزه ردایی دارد
سوی بتخانه مرو، پند برهمن مشنو
بت پرستی مکن، این ملک خدایی دارد

نمونه ای از شعر پروین (اختر چرخ ادب)

این که خاک سیهش بالین است

اختر چرخ ادب پروین است

گر چه جز تلخی از ایام ندید

هر چه خواهی سخنش شیرین است

صاحب آن همه گفتار امروز

سائل فاتحه و یاسین است

بهار

-استاد محمد تقی ملك الشعرای بهار متولد مشهد و مرید علمی
شخصیت هایی همچون حاج میرزا کاظم متخلص به صبوری
پدرش، ادیب نیشابوری و

-انتشار دهنده روزنامه نو بهار، موسس مجله دانشکده.

آثار معروف بهار

دیوان اشعار، سبک شناسی (در سه جلد)، تصحیح تاریخ سیستان،
تصحیح مجمل التواریخ، تصحیح تاریخ بلعمی، شعر در ایران
تاریخ احزاب سیاسی و.....

نمونه‌های از شعر بهار (جغد جنگ) 1

کجاست روزگار صلح و ایمنی

شکفته مرز و باغ دلگشای او

کجاست عهد راستی و مردمی

فروغ عشق و تابش ضیای او

کجاست دور یاری و برابری

حیات جاودانی و صفای او

نمونه ای از شعر بهار (جغد جنگ)

فغان ز جغد جنگ و مرغوای او

که تا ابد بریده باد نای او

بریده باد نای او و تا ابد

گسسته و شکسته پر و پای او

زمن بریده یار آشنای من

کزو بریده باد آشنای او

دهخدا 1

- از اهالی قزوین و شاگرد شیخ غلامحسین بروجردی در تهران.

- سردبیر روزنامه صور اسرافیل.

- انتشار دهنده مقاله های فکاهی، نامه ها و یادداشت های کوتاه تحت عنوان چرند و پرند در روزنامه صور اسرافیل.

دهخدا 2

-تاثیر غیر قابل انکار دهخدا در بیداری افکار توده مردم در نهضت مشروطیت.

-جایگاه ویژه دهخدا در میان پیشوایان تحول نثر فارسی.

-برخی از آثار دهخدا عبارتند از: دیوان اشعار، امثال و حکم لغت نامه، مقالات چرند و پرند.

نمونه ای از اشعار دهخدا (مردم آزاده)

ای مردم آزاده! کجا بید کجا بید؟
آزادگی افسرد بیا بید بیا بید!
بسیار مفاخر پدرتان و شمار است
کوشید که يك لخت بر آنها بفرزاید
مردید شما یکسره از تخمه مردان
نه میم و ری و دال سه حرفی ز هجایید

نمونه ای از اشعار دهخدا (وطن دوستی)

هنوزم زخردی به خاطر در است
که در لانه ماکیان برده دست
به منقارم آن سان به سختی گزید
که اشکم چون خون از رگ آندم جهید
پدر خنده بر گریه ام زد که «هان!»
وطن داری آموز از ماکیان»

قالب های رایج شعری در دوره مشروطیت 1

مسمط: قالب بیان مضامین سیاسی و اجتماعی به دلیل تناسب بیشتر آن جهت جلب توجه عامه.

مستزاد: در این مستزادها غالبا يك پاره کوتاه شعر به صورت ترجیع به کار می رفت:

دوش میگفت این سخن دیوانه ای بی بازخواست
درد ایران بی دواست.

قالب های رایج 2

بحر طویل: نخستین قالب تازه و مقتبس از اشعار **عامیانه**.

- آزادی و سهولت ویژه این قالب برای بیان مضامین سیاسی و اجتماعی.

- استفاده از بحر طویل برای زمانی طولانی جهت سرودن مضامین سیاسی یا **هجو و شوخی**.

انواع تازه مسمط

-اولین قدمها در این راه به وسیله ادیب الممالک فراهانی، بهار دولت آبادی، نیما و برداشته شد

-رواج انواع مسمط های پنج گانه و شش گانه و چهار پاره (شعر هایی مرکب از چهار مصرع و قافیه بندی 1-3 و 2-4 و چهار پاره آزادتر (قافیه بندی 2-4)).

نوآوران (در وزن و قافیه) شعر در آغاز سلطنت رضاخان 1

ذبیح بهروز: ساختن نمایشنامه ای با گفت و شنود های موزون
به تاثیر آثار شکسپیر، با عنوان شاه ایران و بانوی ارمن.

رعایت مبنای عروضی در تحریر نمایشنامه و عدم مراعات
تساوی شماره اجزاء و طول مصراع ها در قالب بحر طویل.

نوآوران شعر در آغاز...2

محمد مقدم: مجموعه اشعار آزاد او تحت عنوان راز نیمه شب به چاپ رسیده است.

رعایت نوعی وزن گونه و عدم پایبندی به تساوی مصراع ها در این اثر:

من مرغ شباویزم

روز پنهانم و از روشنیش پرهیزم

آغاز فعالیت نیما یوشیج

- چاپ برخی از آثار نیما در مجله موسیقی با رعایت وزن عروضی (ققنوس و گل مهتاب) در بعضی از آنها و وجود وزن و قالبی تازه در برخی دیگر.

- عدم رعایت تساوی یا تعادل مصراع ها و بی اعتباری قافیه در این دسته از اشعار.

عقیده نیما درباره وزن عروضی

«پایه این اوزان همان بحر عروضی است منتها من می خواهم بحر عروضی بر ما تسلط نداشته باشد، بلکه ما طبق حالات و عواطف متفاوت خود بر بحر عروضی مسلط باشیم.»

تنوع در وزن از دیدگاه نیما

«تنوع در وزن، در اشعار بعضی از جوانان، که وزن را از زیبایی انداخته است از این اشتهای آنها تراوش کرده است که قدم جلوتری را در راه تکامل برداشته باشند این يك نوع **انتحار** برای ذوق است این قبیل جوانان خود را به پرتگاه پرتاب کرده اند».

نثم یا آهنگینو

-جمله های موزون یا نیمه موزون یا عبارت های بی وزن در هم آمیخته.

-ایجاد(نثم)از ترکیب اجزای کلمات **نثر** یا **نظم**.

-تلاش مولف جهت نشان دادن آمیختگی نثر و نظم.

-انتشار رساله**(نثم)** با امضای **تندرکیا**.

ویژگی های قطعه انتشار یافته (باران) در مجله سخن

-تفاوت شیوه گلچین با نیما در رعایت کامل ارکان عروضی.

-رعایت قافیه در همه مصراع ها با وجود عدم رعایت ترتیب صریح و معین آن.

پیروان نیما در رعایت وزن عروضی آزاد

فریدون توللی، نادر نادرپور، ابتهاج (سایه)، سیاوش کسرایی،
فروغ فرخزاد، فریدون مشیری، محمد علی اسلامی، منوچهر
آتشی، حسن هنرمندی و

رعایت برخی تکلفات مخمل فصاحت شعر قدیم در آثار شاعران نوپرداز

-قلب اجزای جمله به صورت غیر معهود یا غیر طبیعی (ایجاد
تعقید در شعر).

-آوردن ترکیبات نامانوس.

-حذف و قلب حروف کلمه.

-استعمال لغات غریب و متروک و.....

اوزان ترانه های عامیانه

- شرط استفاده از این گونه اوزان برای رعایت وزن موجود در عبارت آن است که کلمات به همان صورت که در **محاوره عادی** تلفظ می شود به کار بیاید:

خاک تو سرم بچه به هوش اومده
بچه بخواب یه سردو گوش اومده (دهخدا)

نیما یوشیج

-علی اسفندیاری متولد یوش مازندران ، فرزند ابراهیم خان اعظام السلطنه.

-نخستین شعر چاپ شده نیما قصه رنگ پریده در قالب مثنوی و به وزن مثنوی مولوی است.

ویژگی های عمده شعر نیما 1

-انس و همدلی نیما با طبیعت.

-انعکاس رنگ محلی در شعر او.

-مهم ترین و بارزترین ویژگی های شعر او بدعت در موسیقی شعر کوتاه و بلندی مصراع ها و جابجایی قافیه ها است.

ویژگی های عمده شعر نیمای 2

-اساس وزن شعر فارسی بر امتداد مصوت ها و تکیه کلمات.

-نابرابری و عدم تساوی طول مصراع ها.

-تابعیت اندازه مصراع ها از جریان و آهنگ طبیعی سخن.

آثار و اشعار نیما

مانلی، افسانه، قلم انداز، آب در خوابگه مورچگان، مانلی و خانه
سریویلی، خانواده سرباز، ماخ اول، شعر من و.....

نمونه ای از اشعار نیما (آی آدمها)

آی آدمها! بر ساحل بساط دلگشا دارید:
نان به سفره، جامه تان بر تن
يك نفر در آب می خواند، شمارا
موج سنگین را به دست خسته می کوبد

نمونه ای از شعر نیما (می تراود مهتاب)

می تراود مهتاب
می درخشد شبتاب
نیست يك دم شكند خواب به چشم كس و ليك
غم اين خفته چند
خواب در چشم ترم می شكند

خصایص ادبی فروغ فرحزاد 1

- وجود شعرهایی زنانه، سرکش، رومانتيك و بحث انگیز در نخستین دفترهای شعر فروغ.

- تاثیر پذیری فروغ از معاشرت با نویسندگان معاصر و محیط ادبی و فکری اطرافیان.

خصایص ادبی فروغ 2

-وجود شعرهایی اجتماعی و انتقادی در مجموعه شعر تولدی دیگر.

-حالت نمادی مثالی وصف طبیعت در شعر فروغ.

-حضور جوهر شعری و روح و قریحه شاعرانه شاعر در آثار او.

خصایص ادبی فروغ 3

-وجود استقلال دید و تجربه شخصی در شعر فروغ و کوشش او برای دست یابی به زبانی زنده و متناسب با مضمون.

-نمایش مظاهر خشن و ناهموار زندگی در شعر فروغ.

-انعطاف و رهایی شعر فروغ از حیث الزامات وزن.

خصایص ادبی فروغ 4

-ابداع مضامین تازه و خلق تصاویر بدیع.

-نگرش متفاوت شاعر به محیط اطراف و همه مضاهر حیات.

-سیلان وزن و موسیقی در شعر فروغ تا حد عدم احساس آن توسط خواننده.

نمونه‌های از شعر فروغ (آن روزها)

آن روزها رفتند
آن روزهای خوب
آن روزهای سالم سرشار
آن آسمان‌های پر از پولک
آن شاخساران پر از گیلاس

نمونه‌های از شعر فروغ (آفتاب می شود)

تو آمدی ز دورها و دورها
ز سرزمین عطرها و نورها
نشانده ای مرا کنون به زورقی
ز عاج ها، ز ابرها، بلورها
مرا ببر امید دلنواز من
ببر به شهر شعرها و شورها

دکتر پرویز ناتل خانلری

سراینده شعر ماه در مرداب در سال هزار و سیصد و شانزده و
شعر یغمای شب و ظهر در سال هزار و سیصد و بیست و یک
و شعر عقاب در قالب مثنوی.

نمونه ای از اشعار دکتر خانلری (یغمای شب)

شب به یغما رسید و دست گشود

در ته دره هر چه بود ربود

رود دیری است که اسیر وی است

بشنو این های های زاری رود

گنج باغ از سپید و سرخ و بنفش

همه در چنگ شب به یغما رفت

دکتر حمیدی شیرازی 1

-فرزند **ثقه الاعلام** از رجال شیراز و سراینده شعر در موضوعات گوناگون.

-کامیابی ویژه شاعر در انتقال عواطف و اندیشه های خود.

-وجود و حضور احساساتی تند و سرکش در اشعار **اجتماعی و وطنی** شاعر.

دکتر حمیدی شیرازی 2

-صراحت و صداقت شاعر از سخن راندن از عشق و دفاع از وطن و عقاید ادبی.

-تأثر شدید و طبع آتشین نستوه شاعر در رویارویی با حقایق اجتماعی.

-برخورداری شاعر از قدرت طبع و چیرگی وی بر بیان.

نمونه ای از اشعار دکتر حمیدی (مرگ قو)

شنیدم که چون قوی زیبا بمیرد
فریبنده زاد و فریبا بمیرد
شب مرگ تنها نشیند به موجی
رود گوشه ای دور و تنها بمیرد
در آن گوشه چندان غزل خواند آن شب
که خود در میان غزل ها بمیرد

نمونه ای از اشعار حمیدی (بت شکن بابل)

افعی شهر از تب دیوانگی
حلقه می زد گرد مرغ خانگی
خلق را خونخوارگی اصل خوشی است
شادی مخلوق از مردم کشی است
کودکان از کشتن موران خوشند
مردمان از کودکی مردم کشند

نکات برجسته شعر (بت شکن بابل) 1

از لحاظ شکل:

دلایل برجسته حاکی از **ذهنیت متشکل شاعر**: شروع و ختام شعر،
انتخاب مصالح لازم و حذف مصالح غیر لازم، توصیف حالات
درونی و نماهای بیرونی، پیوستن صحنه ها به هم و.....

نکات برجسته...2

از لحاظ بیان:

- توانایی شاعر در بیان اندیشه های خود علی رغم قالب **سننی** شعر و چارچوب **تنگ** آن.

- نهایت تسلط شاعر از لحاظ نمایش فراز و فرودها و امکانات زبان.

نکات برجسته...3

از لحاظ ایجاز و تاثیر:

- وجود بیت های موجز در شعر علی رغم تفصیل و بلندی
ظاهری آن تحت تاثیر بیان شاعر و تسلط او بر زبان.

- جذابیت و گیرایی شعر از نظر **تحرك**.

شهریار 1

-سید محمد حسین بهجت تبریزی، متولد تبریز و دانش آموخته
مدرسه متحده فیوضات تبریز و دارالفنون تهران.

-تخلص آغازین شهریار بهجت است اما پس از دوبار فال
گرفتن با دیوان حافظ شهریار تخلص می کند.

شهریار 2

-حضور شاعر در مشاغل گوناگون دولتی.

-استعداد درخشان شهریار و حضور روحی سرشار و شاعرانه در سراسر اشعار او.

-تخیل پوینده و آفریننده شهریار در همه سروده های او.

شهریار 3

-گرایش محسوس شاعر به تجدد و نوآوری.

-اشتمال بخش عمده ای از اشعار او بر غزل.

-سادگی و عمومی بودن زبان و تعبیر.

شهریار 4

- بیان عواطف و تخیلات و اندیشه ها به زبان مردم.

- مفهوم، مانوس و موثر بودن شعر شهریار.

- تمایز شعر شهریار از نظر تازگی مضمون، خیال، تعبیر و حتی قالب از بسیاری از شاعران معاصر.

نمونه ای از شعر شهریار (نی محزون)

امشب ای ماه به درد دل من تسکینی
آخر ای ماه تو همدرد من مسکینی
کاهش جان تو من دارم و من می دانم
که تو از دوری خورشید چها می بینی
تو هم ای باد یه پیمای محبت چون من
سر راحت ننهادی به سر بالینی

نمونه ای از شعر شهریار (شب و علی)

علی آن شیر خدا شاه عرب الفتی داشته با این دل شب

شب ز اسرار علی آگاه است دل شب محرم سر الله است

شب شنفته است مناجات علی جوشش چشمه عشق ازلی

دکتر رعدی آذرخشی

- غلامعلی آذرخشی متخصص به رعدی متولد تبریز.

- دانش آموخته دانشکده حقوق و متصدی ریاست بخشی از وزارت معارف و ریاست دبیرخانه فرهنگیان.

نمونه ای از شعر رعدی آذرخشی (نگاه)

من ندانم به نگاه تو چه رازی است نهان
که مر آن راز توان دیدن و گفتن نتوان
که شنیده است نهانی که درآید در چشم
یا که دیده است پدیدگی که نیاید به زبان

فریدون توللی 1

-متولد شیراز و دانش آموخته رشته باستان شناسی.

-تاثیر مرگ و تکرار مضمون آن در شعر او به دلیل تماس مستقیم شاعر با آثار فرسوده دیرینه سال.

-قریحه شگفت انگیز شاعر در آفریدن ترکیب های خوش آهنگ و فصیح.

فریدون توللی 2

-نوآوری توللی در بیان تشبیهات ، استعارات و تصاویر.

-نقش مهم توللی در غنای گنجینه کلمات زبان فارسی و شعر
دری.

-جایگاه ویژه وزن شعر و موسیقی داخلی در اشعار توللی.

فریدون توللی 3

-سرودن اشعار گرم و شورانگیز

-توجه شاعر به مضاهر طبیعت، انتقادات اجتماعی و سیاسی

-عدم پای بندی کامل توللی به سنن و قواعد پیشینیان و ایجاد دگرگونی های موثر و مناسب در شعر

نمونه ای از شعر تولی (کارون)

دو زلفونت بود تار ربابم
چه می خواهی از این حال خرابم
تو که با ما سر یاری نداری
چرا هر نیمه شو آیی به خوابم؟
جوان می خواند و سرشار از غمی گرم
پی دستی نوازش بخش می گشت

نمونه ای از شعر توللی (مریم)

در نیمه های شامگهان، آن زمان که ماه
زرد و شکسته، می دمد از طرف خاوران
استاده در سیاهی شب، مریم سپید
آرام و سرگردان

گلچین گیلانی

-مجد الدین میر فخرایی متخلص به گلچین گیلانی متولد گیلان.

-تاثیر پذیری شاعر از اقلیم و محیط زیست خود.

-طراوت و حالت ویژه شعر گیلانی.

-قرار گرفتن شعر **باران** در ردیف معروف ترین آثار او.

نمونه ای از اشعار گیلانی (پرنده پندار)

پشت شیشه، باد شبر و جار می زد
برف سیمین شاخه ها را بار می زد
پیش آتش
یار مهوش
نرم نرمک تار می زد

دکتر مظاهر مصفا

- حضور و وجود محسوس تلخ کامی و دل زدگی شاعر در اشعار او.
- گرایش شاعر به اسلوب سنتی.
- توانایی شاعر در سرودن قصاید استوار.
- بیان اندیشه های شاعر به زبان فصیح و رسا.

نمونه ای از شعر مصفا(من کیستم؟)

ز بس با غمت روز و شب زیستم
غمت می شناسد که من کیستم
من آن خویش گم کرده مردم که هیچ
ندانم کجایم کیم چیستم
نیم آنچه مانده ست از من به جای
غم است این که برجاست من نیستم

دکتر شفیع کدکنی (م سرشک) 1

-وجود رنگ اجتماعی در غالب اشعار شاعر.

-انعکاس اوضاع جامعه ایران در دهه های چهل و پنجاه در شعر او.

-بیان حقایق اجتماعی به صورت تصاویر، رمزها، کنایه ها و ایماها.

دکتر شفیعی کدکنی 2

- جلوه گری درون مایه های متحد به صور گوناگون در اشعار مختلف.

- برخورداری ویژه شاعر از اندوخته سرشار زبان و ادب فارسی.

- انس ویژه دکتر شفیعی با زبان دری.

دکتر شفيعی کدکنی 3

-تأثير آشنایی شاعر با زبان دری در توانایی ویژه شعری او.

-برخورداری دکتر شفيعی از حسن شیوه بیان و زبان شعر.

-بهره شاعر از فرهنگ ایران و زبان فارسی.

آثار و اشعار دکتر شفیع کدکنی

شبخوانی، زمزمه ها، از زبان برگ، در کوچه باغ های نشابور
از بودن و سرودن، بوی جوی مولیان، مثل درخت در شب
باران.

نمونه ای از اشعار دکتر شفیعی (حلاج)

در کوچه باغ های نشابور

مستان نیم شب به ترنم،

آوازهای سرخ تو را

باز

ترجیع وار زمزمه کردند

نامت هنوز ورد زبان هاست

نمونه ای از اشعار دکتر شفیعی (سفر به خیر)

به کجا چنین شتابان

گون از نسیم پرسید

دل من گرفته ز اینجا،

هوس سفر نداری

ز غبار این بیابان

همه آرزویم اما

چه کنم که بسته پایم.....

دکتر حسن هنرمندی

-متصدی سردبیری مجله سخن.

-آشنا با زبان های عربی،فرانسه و انگلیسی.

-مترجم کتاب های سکه سازان و مائده های زمینی از آندره ژید و کتاب همسران از آلفونس دوده از زبان فرانسه به فارسی.

نمونه ای از اشعار دکتر هنرمندی (آفتاب بیمار)

مرا به شرق، به شرق فسانه ساز برید
مرا به باغ سحرگاه میهمان سازید
نسیم را به پرستاری ام برانگیزید
که آفتاب در این شهر زرد و بیمارست

احمد شاملو

-متخلص به (ا.بامداد) متولد تهران.

-زمینه های تخصصی شاملو عبارتند از: شعر، قصه، نمایشنامه
تصحیح متون کهن، ترجمه رمان و قصه، مقاله های نقد، تحقیق
گردآوری آثار فولکلور.

آثار و اشعار شاملو 1

آهنگ های فراموش شده، آهن ها و احساس، قطعنامه، هوای تازه، باغ آینه، آیدا در آینه، آیدا، درخت و خنجر و خاطره، ققنوس در باران.

آثار و اشعار شاملو 2

از هوا و آئینه ها، لحظه ها و همیشه ، برگزیده اشعار ، مرثیه های
خاک، برگزیده شعرها، شکفتن در مه، ابراهیم در آتش ، دشنه در
دیس، ترانه های کوچک غربت.

نمونه ای از اشعار شاملو (بودن)

گر بدین سان زیست باید پست
من چه بی شرمم اگر فانوس عمرم را به رسوایی نیاویزم
بر بلند کاج خشک کوچه بن بست

نمونه ای از شعر شاملو (سرگذشت)

آهوی وحشی شدم از کوه تا صحرا دویدم:
کودکان در دشت بانگی شادمان کردند
گاری خردی گذشت، ارا به ران پیر با خود گفت:
«هه؟ چه خاصیت که آدم آهوی بی جفت دشتی دور باشد؟»

آثار و اشعار مهدی اخوان ثالث (م. امید) 1

ارغنون، زمستان، آخر شاهنامه، این اوستا، پاییز در زندان،
بهترین امید، عاشقانه ها و کبود، درخت و جنگل، پیر و
پسرش.

آثار اخوان ثالث 2

نقیضه و نقیضه سازان (ترجمه ادب الرفیع)، بدعت ها و بدایع
نیما یوشیج، دوزخ اما سرد، اینک بهار دیگر، عطا و لقای نیما
یوشیج.

نمونه ای از اشعار اخوان ثالث (آخر شاهنامه)

هان کجاست؟

پایتخت این دژ آیین قرن پر آشوب

قرن شکلک چهر

بر گذشته از مدار ماه

لیک بس دور از قرار ماه

نمونه ای از اشعار اخوان ثالث (زمستان)

سلامت را نمی خواهند پاسخ گفت،

سرها در گریبان است

کس سر بر نیارد کرد پاسخ گفتن و دیدار یاران را

نگه جز پیش پا را دید، نتواند

که ره تاریک و لغزان است

فریدون مشیری

-سراینده مضامین اجتماعی و غنایی.

-وجود اوصاف بکر و پر معنی و زیبایی بلیغ در شعر او.

-رویکرد غالب شعراو به روح و لحن غنایی.

آثار مشیری

نایافته، گناه دریا، ابر، بهار را باور کن، پرواز با خورشید
برگزیده شعرها، از خاموشی، مروارید مهر، آه باران، گزینہ
اشعار.

نمونه ای از اشعار مشیری

روز اول که دل من به تمنای تو پر زد
چون کبوتر، لب بام تو نشستم
تو به من سنگ زدی، من نه رمیدم، نه گسستم
باز گفتم که: «تو صیادی و من آهوی دشتم
حذر از عشق ندانم، نتوانم!»

منوچهر آتشی 1

-متولد دشتستان در بخش بوشکان بوشهر، دانش آموخته بوشهر و شیراز.

-آتشی در دوران نوجوانی با شعرهای **فایز** آشنا شد و تحت تاثیر آن قرار گرفت و به تقلید او شعرهایی سرود.

منوچهر آتشی 2

-توجه شاعر به سرودن اشعار **رمانتیک و احساساتی** در محیط سیاست زده آن روز.

-آشنایی شاعر با اشعار **فریدون توکلی و نیما** و حال و هوای متفاوت آن با اشعار کهن.

دیدگاه آتشی درباره نیما

«من عمیقاً نیما را درک کردم. این را به ادعای می گویم عظمت انقلابی کار نیما را با پوست و گوشت و خونم درک کرده ام».

آثار و اشعار آتشی

آهنگ دیگر، آواز خاک، دیدار در فلق، تا آخرین چکاوک، سفر
خاکستر، وصف گل سوری، گندم و گیلاس.

نمونه ای از اشعار آتشی (خنجر ها، بوسه ها، پیمان ها)

«اسب سفید وحشی!»

در قلعه ها شکفته گل جامهای سرخ
بر پنجه ها شکفته گل سکه های سیم
فولاد قلب ها زده زنگار
پیچیده دور بازوی مردان طلسم بیم»

محمد زهری

-متولد تنکابن و دانش آموخته دانشگاه تهران.

-آثار او عبارتند از: جزیره، گلایه، شب نامه، و تتمه، برگزیده شعرها، مشق در جیب.

نمونه ای از اشعار زهری

و این صبحی که می خندد به روی بامهاتان....

و این نوشی که می جوشد درون جامهاتان....

گواه ماست. ای یاران!

گواه پایمردی های ما

خصایص ادبی آثار هوشنگ ابتهاج (ه.ا.سایه)

- مضامین گیرا و دلکش، تشبیهات، استعارات و صورخیال، بدیع،
زبان روان و موزون و خوش ترکیب و هم آهنگ با غزل.

- رنگ اجتماعی ظریف شعر او یادآور شیوه حافظ است.

خصایص ادبی آثار ابتهاج 2

- ترکیب فصاحت زبان و قوت بیان در زمینه نوسرایی.

- توانایی شاعر در انتقال معانی و صورت ذهنی در سایه
ترکیبات خوش ساخت، فصیح و رسا.

آثار و سروده های ابتهاج

فتنه رستاخیز، نخستین نغمه ها، سراب، سیاه مشق، شبگیر، زمین،
چند برگ از یلدا، آینه در آینه، شبیخون، گریه لیلی، نقش دیگر

نمونه ای از اشعار ابتهاج (ترانه)

تا تو با منی زمانه با من است
بخت و کام جاودانه با من است
تو بهار دلکشی و من چو باغ
شور و شوق صد جوانه با من است

خصایص ادبی آثار عماد خراسانی

- کیفیت خاص و عمر پایدار **عشق** در آثار عماد.

- به کار گرفتن زبانی **روان، گویا، گیرا، زنده و پر احساس** در شعر.

- نفوذ ویژه شعر او به دلیل برخاستن از ژرفای جان او.

نمونه ای از شعر عماد(صدای عشق)

ای مردم چشم صفا را روشنایی
ای غربت جان را نسیم آشنایی
ای کرده در عرش غزل الحق خدایی
کی جز تو کس نازد به شولای گدایی

سیاوش کسرائی

-متولد تهران و دانش آموخته دانشکده حقوق دانشگاه تهران
در رشته علوم سیاسی.

-اشعار کسرائی از همان اوان جوانی با نام مستعار **کولی** در
مجله های آن روزگار منتشر می شد.

نمونه ای از اشعار کسرایی (غزل برای درخت) 1

تو قامت بلند تمنایی ای درخت
همواره خفته است در آغوش آسمان
بالائی ای درخت
دستت پر از ستاره و جانت پر از بهار
زیبایی ای درخت

نمونه ای از اشعار کسرایی (آرش کمانگیر) 2

شامگاهان،

راه جویانی که می جستند آرش را بروی

قله ها، پیگیر،

باز گردیدند،

بی نشان از پیکر آرش،

با کمان و ترکشی بی تیر

سهراب سپهری 1

-متولد کاشان، فارغ التحصیل هنرکده نقاشی دانشگاه تهران.

-پیوند تنگاتنگ شاعر با طبیعت از دو نظر گاه: الف-رنگ
و طرح عارفانه اندیشه های شاعر (استغراق در مظاهر صنع).

سهراب سپهری 2

ب-دل آزرده‌گی شاعر از شهرها و تمدن عاری از عشق و معنویت

-حضور عواطفی لطیف و تخیلات ظریف در شعر سهراب و زنده و با روح بودن همه چیز از دیدگاه او.

سهراب سپهری 3

-نگرش متفاوت سهراب به همه چیز و کشف مفهومی تازه از سوی شاعر برای مخلوقات و موجودات.

-رنگارنگی شعر سهراب و کشاندن خواننده به افق های تازه.

-غنای جوهر شعری سهراب.

سهراب سپهری 4

-تمایز سبک سخن سهراب از دیگر نوپردازان معاصر.

-نزدیکی شعر سهراب به شعر فروغ در برخی زمینه ها.

-آشنایی سهراب با افکار عرفانی شرق دور و تاثیر آن در شعر او.

سهراب سپهری 5

- تاثیر غیر قابل انکار هنر نقاشی سهراب در شعر او.
- جستجوی همواره شاعر به دنبال عالمی والاتر و برتر.
- باریک شدن و دقت نظر تخیل تیز پوی شاعر در همه اشیاء.
- نگاه منفی شاعر به محیط و عصر خود.

سهراب سپهری 6

- ارائه تصاویری زنده و حساس از سوی شاعر به خواننده.
- تکرار کلمات در سطحی قابل تامل.
- سادگی بیان و تاکید بر مطالب.
- فقدان وسعت و آفرینندگی در شعر او.

سهراب سپهری 7

-فقدان تکلف و آرایش بیان در اشعار سهراب.

-کمبود تنوع و گستردگی در آثار او.

-قرار گرفتن بسیاری از اشعار او در یک بحر با زحاف های متفاوت.

آثار سهراب

در کنار چمن یا آرامگاه عشق، مرگ رنگ، زندگی خواب ها،
آوار آفتاب، شرق اندوه، حجم سبز، هشت کتاب.

نمونه ای از اشعار سهراب 1

آب را گل نکنیم
در فرودست انگار، کفتری می خورد آب
یا که در بیشه دور، سیره ای پر میشوید
یا در آبادی، کوزه ای پر می گردد

نمونه ای از اشعار سهراب 2

آدم اینجا تنهاست
و در این تنهایی، سایه نارونی تا ابدیت جاری است
به سراغ من اگر می آید
نرم و آهسته بیاید، مباد اکه ترک بردارد
چینی نازک تنهایی من

یدالله مفتون امینی 1

-متولد تبریز و دارای طبعی لطیف و اندیشه و تفکری بدیع.

-گرایش ویژه شاعر به غزل و شعر غنایی.

-وجود طراوت و رنگ و بوی تجدد در شعر او.

یدالله مفتون امینی 2

-توجه شاعر به قالب های نو.

-تاثیر پذیری کامل از شعر فارسی در عین توجه به تازگی.

-بهره گیری شاعر از زبانی ساده و نرم و خوش آهنگ.

-انتقال کامل تخیلات ظریف شاعر به خواننده.

آثار مفتون امینی

دریاچه، کولاک، انارستان، موج یانہنگ، عاشیقعلی کروان،
فصل پنہان.

نمونه ای از اشعار امینی (شعر گوزن)

با پویه اش، ظرافت ناز و نوا در او
با چشم های مشکی گیرایش
با شاخ های افشانش، پرپیچ
با گردنش کشیده و گستاخ
من دوست دارم او را

پایان

www.salampnu.com

سایت مرجع دانشجوی پیام نور

- ✓ نمونه سوالات پیام نور : بیش از ۱۱۰ هزار نمونه سوال همراه با پاسخنامه
- تستی و تشریحی
- ✓ کتاب ، جزوه و خلاصه دروس
- ✓ برنامه امتحانات
- ✓ منابع و لیست دروس هر ترم
- ✓ دانلود کاملاً رایگان بیش از ۱۴۰ هزار فایل مختص دانشجویان پیام نور

www.salampnu.com